

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “คุณลักษณะของกิจการที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย” เป็นการศึกษาเชิงสำรวจและการศึกษาเชิงประจักษ์ โดยเนื้อหาในบทนี้แบ่งออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 วิธีการศึกษา

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ บริษัทจดทะเบียนในกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2554) จำนวนทั้งหมด 80 บริษัท แต่เนื่องจากบางบริษัทไม่เข้าเงื่อนไข เช่น ไม่สามารถหาข้อมูลรายงานประจำปีจากเว็บไซต์ และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ มีการจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ภายหลังปี 2552 จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างลดลงเหลือ 58 บริษัท รายชื่อทั้งหมดแสดงในภาคผนวก สรุปรายชื่อประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม	จำนวนประชากร (บริษัท)	บริษัทที่ไม่มี รายงานประจำปี	จำนวนตัวอย่าง (บริษัท)
กระดาษและวัสดุการพิมพ์	2	1	1
บรรจุภัณฑ์	13	5	8
ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์	12	3	9
ยานยนต์	19	5	14
วัสดุอุตสาหกรรมและเครื่องจักร	7	4	3
เหล็ก	27	4	23
รวม	80	22	58

3.2 วิธีการศึกษา

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่ งบการเงินและรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ประจำปี 2552 รวมทั้งข้อมูลจากหนังสือและวารสารเชิงวิชาการ บทความ ทฤษฎีงานวิจัย ที่เกี่ยวกับบัญชีเพื่อสิ่งแวดล้อม งานค้นคว้าอิสระ วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลออนไลน์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ กระดาษทำการที่ออกแบบไว้สำหรับเก็บข้อมูล 2 ส่วน ดังแสดงในภาคผนวก คือ

ส่วนที่ 1 ใช้เก็บข้อมูลทั่วไปและผลการดำเนินงานทางการเงินตามตัวแปรที่กำหนดไว้ ให้เป็นตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษาที่เลือกจากรายการที่ผู้ศึกษาสนใจจากการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูล ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้มี 9 ตัวแปร มีวิธีการวัดค่า ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 สรุปวิธีที่ใช้ในการวัดค่าของตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรอิสระ	วิธีที่ใช้ในการวัดค่า
1. ขนาดของบริษัท	ยอดสินทรัพย์รวม
2. โครงสร้างเงินทุน	อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น
3. อายุการดำเนินงาน	จำนวนปีนับตั้งแต่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ถึงปี 2552 (ปีที่ใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้)
4. อัตราส่วนกำไรสุทธิของบริษัท	อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อรายได้รวม
5. อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวม	อัตราส่วนกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยและภาษีต่อสินทรัพย์รวม
6. อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อหุ้น	อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อจำนวนหุ้นสามัญถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก
7. การถือหุ้นโดยชาวต่างชาติ	อัตราส่วนการถือหุ้นของชาวต่างชาติต่อจำนวนหุ้นที่ออกและเรียกชำระแล้ว
8. ประเภทผู้สอบบัญชี	เป็นบริษัทสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 หรือไม่ โดยใช้ตัวแปรหุ่น (0 หมายถึง ไม่ใช่กลุ่ม Big 4 และ 1 หมายถึง กลุ่ม Big 4) กลุ่ม Big 4 ประกอบด้วย บริษัท เคพีเอ็มจี ออดิต(ประเทศไทย) จำกัด, บริษัท ดีลอยท์ ทูช ไร้มัทสึ ไชยยศ จำกัด, บริษัท ไพร์ซวอเตอร์เฮาส์ คูเปอร์ส์ เอบีเอเอส จำกัด และบริษัท สำนักงานเอนส์ท แอนด์ ยัง จำกัด
9. ระบบการจัดการสิ่งแวดลอม ISO 14000	มีระบบการจัดการสิ่งแวดลอม ISO 14000 หรือไม่ โดยใช้ตัวแปรหุ่น (0 หมายถึง ไม่มีระบบ ISO 14000 และ 1 หมายถึง มีระบบ ISO 14000)

ส่วนที่ 2 ใช้วัดระดับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดลอม เพื่อเป็นแนวทางในการให้คะแนนของรายการที่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ทำการเปิดเผยไว้ในงบการเงินและรายงานประจำปี และยังใช้ในการให้คะแนนการเปิดเผยข้อมูล โดยรายการที่ใช้วัดคะแนน (Disclosure Items) 21 รายการ แต่ละรายการเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ดังนั้นเพื่อให้สามารถนำข้อมูลเชิงคุณภาพนี้ไปทดสอบกับตัวแปรต่างๆ ได้จึงต้องมีการแปลงข้อมูล

คุณภาพการเปิดเผยให้อยู่ในรูปแบบข้อมูลที่สามารถวัดในเชิงปริมาณได้ (Quantitative Data) ซึ่งจากการศึกษาผลงานศึกษาที่ผ่านมาพบว่า ผู้ศึกษาส่วนใหญ่จะสร้างดัชนีการเปิดเผยข้อมูล (Disclosure Index) เพื่อใช้ประเมินเปรียบเทียบหรืออธิบายความแตกต่างในการวัดปริมาณและคุณภาพของข้อมูลที่เปิดเผยในรายงานทางการเงินของบริษัท โดยดัชนีที่สร้างขึ้นในการศึกษาที่ผ่านมาจะมีขอบเขตของจำนวนรายการในกระดาษทำการมากน้อยแตกต่างกันไป ผู้ศึกษาจึงพัฒนากระดาษทำการขึ้นโดยการคัดเลือกรายการจากแหล่งต่างๆ ดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 แสดงรายการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของผู้ทำการศึกษาในอดีต

ลำดับ	รายการเปิดเผยข้อมูล	ผู้ทำการศึกษา
1	รายจ่ายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในอดีตและปัจจุบัน	Yusoff and Lehman (2006) Hossain et al. (2006)
2	รายจ่ายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต	Yusoff and Lehman (2006) Hossain et al. (2006)
3	การจัดหาเงินสำหรับอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการสิ่งแวดล้อม	Yusoff and Lehman (2006) Hossain et al. (2006)
4	บัญชีต้นทุนสิ่งแวดล้อม	Yusoff and Lehman (2006) Hossain et al. (2006)
5	ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการมลภาวะทางอากาศ	Yusoff and Lehman (2006)
6	ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการมลภาวะทางเสียง	Hossain et al. (2006)
7	ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการมลภาวะทางการปล่อยน้ำเสีย	Clarkson et al. (2006)
8	ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการมลภาวะทางการกำจัดกากอุตสาหกรรม	
9	คำอธิบายเกี่ยวกับการควบคุม การติดตั้ง รวมไปถึงสิ่งอำนวยความสะดวก หรือ กระบวนการจัดการสิ่งแวดล้อม	Yusoff and Lehman (2006) Hossain et al. (2006)
10	การฟื้นฟูและการรักษาพื้นดิน	Yusoff and Lehman (2006) Hossain et al. (2006)

ตารางที่ 3.3 (ต่อ) แสดงรายการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของผู้ทำการศึกษาในอดีต

ลำดับ	รายการเปิดเผยข้อมูล	ผู้ทำการศึกษา
11	หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ที่บริหารจัดการ ควบคุมมลภาวะของกิจการ	Yusoff and Lehman (2006) Clarkson et al. (2006)
12	การกล่าวถึงข้อบังคับและข้อกำหนดต่างๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	Yusoff and Lehman (2006)
13	นโยบายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของกิจการ	Yusoff and Lehman (2006) Hossain et al. (2006) Clarkson et al. (2006)
14	วัตถุประสงค์และเป้าหมายเกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อม	Yusoff and Lehman (2006) Clarkson et al. (2006)
15	รางวัลจากการปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อม	Yusoff and Lehman (2006) Clarkson et al. (2006)
16	การเข้าร่วมกับองค์กรหรือหน่วยงาน เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	Yusoff and Lehman (2006) Clarkson et al. (2006)
17	ข้อตกลงกับผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อม	Yusoff and Lehman (2006) Clarkson et al. (2006)
18	กิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	Yusoff and Lehman (2006) Clarkson et al. (2006)
19	การวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	Yusoff and Lehman (2006) Hossain et al. (2006) Clarkson et al. (2006)
20	แผนงานเกี่ยวกับการให้ความรู้การศึกษา เพิ่มเติมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	Yusoff and Lehman (2006) Clarkson et al. (2006)
21	คดีความที่เกิดขึ้นในอดีตและปัจจุบัน	Yusoff and Lehman (2006) Clarkson et al. (2006)

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากการศึกษาเชิงสำรวจและการศึกษาเชิงประจักษ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของตัวแปร การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลจึงใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS

3.3.1 การศึกษาเชิงสำรวจ ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี วัดจากดัชนีการเปิดเผยข้อมูล รวมไปถึงข้อมูลคุณลักษณะต่างๆ ของกิจการ โดยใช้ค่าสถิติแบบอัตราส่วน ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.3.2 การศึกษาเชิงประจักษ์ (Empirical Study) การศึกษาคุณลักษณะต่างๆ ของกิจการที่มีผลต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในรายงานประจำปี มาทดสอบความสัมพันธ์โดยการวิเคราะห์ความถดถอยแบบเส้นตรงหลายตัวแปร (Multiple Linear Regression Analysis) เนื่องจากตัวแปรอิสระมีมากกว่า 1 ตัวและตัวแปรตามมีเพียง 1 ตัว โดยตัวแปรทั้งหมดจะอยู่ในมาตรการวัดระดับ Interval หรือ Ratio Scale ถ้ามีตัวแปรใดอยู่ในมาตรการวัดระดับ Nominal หรือ Ordinal Scale จะเปลี่ยนให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) ซึ่งมีสมการดังนี้

$$y = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \dots + \beta_k X_k + \varepsilon$$

โดยที่ β_0 คือ ค่าคงที่
 β_1 คือ ค่าสัมประสิทธิ์หรือพารามิเตอร์ของเส้นตรงของตัวแปร X_1
 ε คือ ค่าความคลาดเคลื่อนสุ่ม

การทดสอบสมมติฐาน โดยการกำหนดสมมติฐาน ดังนี้

$$H_0: \beta_i = 0 \text{ สำหรับ } \forall_i$$

$$H_1: \beta_i \neq 0 \text{ สำหรับ } \forall_i$$

จึงได้สมการและกำหนดสมมติฐานสำหรับการศึกษาในครั้งนี้ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{Disclosure Index} &= \beta_0 + \beta_1(\text{SIZE}) + \beta_2(\text{CAPSTR}) + \beta_3(\text{AGE}) \\ &+ \beta_4(\text{NPMARGIN}) + \beta_5(\text{ROA}) + \beta_6(\text{EPS}) \\ &+ \beta_7(\text{MLTNAT}) + \beta_8(\text{AUDIT}) + \beta_9(\text{ISO}) + \varepsilon \end{aligned}$$

โดยที่	Disclosure Index	=	ดัชนีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม
	SIZE	=	ขนาดของบริษัท โดยวัดจาก ยอดสินทรัพย์รวม (ลอกาลิทีมของยอดสินทรัพย์รวม)
	CAPSTR	=	โครงสร้างเงินทุนของบริษัท โดยวัดจาก $\frac{\text{หนี้สิน}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}}$
	AGE	=	อายุการดำเนินงานของบริษัท โดยวัดจาก จำนวนปี นับตั้งแต่ จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยถึงปี 2552
	NPMARGIN	=	อัตราส่วนกำไรสุทธิของบริษัท โดยวัดจาก $\frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{รายได้รวม}}$
	ROA	=	อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวมของบริษัท โดยวัดจาก $\frac{\text{กำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยและภาษี}}{\text{สินทรัพย์รวม}}$
	EPS	=	อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อหุ้น โดยวัดจาก $\frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{จำนวนหุ้นสามัญถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก}}$
	MLTNAT	=	การถือหุ้นโดยชาวต่างชาติ โดยวัดจาก $\frac{\text{การถือหุ้นของชาวต่างชาติ}}{\text{จำนวนหุ้นออกและเรียกชำระแล้ว}} \times 100$
	AUDIT	=	ประเภทผู้สอบบัญชี โดยวัดจาก ตัวแปรหุ่น (0,1) โดย 0 สำหรับบริษัทที่ไม่ใช่กลุ่ม Big 4 1 สำหรับบริษัทที่อยู่ในกลุ่ม Big 4
	ISO	=	ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14000 โดยวัดจาก ตัวแปรหุ่น (0,1) โดย 0 สำหรับบริษัทที่ไม่ได้รับ ISO 14000 1 สำหรับบริษัทที่ได้รับ ISO 14000

3.4 สมมติฐานการศึกษา

ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

ระดับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม วัดค่าของระดับการเปิดเผยข้อมูลของแต่ละบริษัท โดยใช้กระดาษทำการวัดระดับการเปิดเผยข้อมูลที่พัฒนาขึ้น ผู้ศึกษาทำการให้คะแนนตามจำนวนรายการที่ถูกเปิดเผยในรายงานประจำปีตามหลักเกณฑ์ คือ ถ้าบริษัทเปิดเผยรายการตามที่อยู่ในกระดาษทำการจะให้คะแนนเท่ากับ 1 แต่ถ้าบริษัทไม่เปิดเผยรายการตามที่อยู่ในกระดาษทำการจะให้คะแนนเท่ากับ 0 หลังจากนั้นจึงมาคำนวณเป็นดัชนีการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งได้มาจากการคำนวณตามสมการดังนี้

$$\text{Disclosure Index} = \frac{\text{AS}}{\text{MS}} \quad \text{โดยที่ } 0 \leq \text{Index} \leq 1$$

เมื่อ AS = คะแนนจริงที่แต่ละบริษัทได้รับ (Actual Scores)

MS = คะแนนรวมสูงสุด (Maximum Scores) เท่ากับ 21 คะแนน

คะแนนการเปิดเผยข้อมูลในลักษณะนี้ถูกนำมาใช้ในการศึกษาที่เกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลของผู้ศึกษาหลายๆ ท่าน ทั้งการศึกษาของ อลิสร่า ผลาวรรณ (2547), กัลยาภรณ์ ปานมะเริง เบอรัค (2549), Camfferman and Cooke (2002), Clarkson et al. (2006), Hossain et al. (2006) ซึ่งพบว่า การให้คะแนนในลักษณะนี้เป็นการให้คะแนนที่มีความยุติธรรมและเป็นกลางต่อการตัดสินใจ เนื่องจากไม่มีการใช้ความรู้สึกนึกคิดในการให้คะแนนว่ารายการใดมีความสำคัญหรือควรให้คะแนนมากกว่ารายการอื่น

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าที่ผ่านมาผู้ศึกษาหลายท่านได้เคยทำการศึกษาเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลจำนวนมาก โดยผู้ศึกษาในการศึกษาต่างๆ ได้กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาผลกระทบของคุณลักษณะของกิจการที่มีต่อการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีของบริษัทที่แตกต่างกันไป ขึ้นกับประเด็นที่ผู้ศึกษาสนใจ ซึ่งสรุปได้ 9 ตัว โดยมีคำอธิบายดังนี้

1. **ขนาดของบริษัท** ผลการศึกษาของ อลิสร่า ผลาวรรณ (2547) และ Clarkson et al. (2006) พบว่า ขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก โดยวัดจากยอดสินทรัพย์รวม ซึ่งบริษัทขนาดใหญ่จะมีผู้มีส่วนได้เสียจำนวนมาก จึงต้องเผชิญกับแรงผลักดันที่จะต้องแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม จึงต้องมีความรับผิดชอบในการเปิดเผยข้อมูลจำนวนมาก เพื่อให้เกิดการยอมรับจากสาธารณชนมากกว่าบริษัทขนาดเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ

ดังนั้นขนาดของบริษัทจึงมีอิทธิพลกับการเปิดเผยข้อมูล แม้ผลการศึกษาของบางท่านอย่าง Hossain et al. (2006) จะไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญในการศึกษานี้จึงตั้งสมมติฐานว่า

H_1 : ขนาดของบริษัทที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในรายงานประจำปี

2. **โครงสร้างเงินทุน** จากการศึกษาของ อลิสรา ผลาวรรณ (2547) พบว่าไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างโครงสร้างเงินทุนและระดับการเปิดเผยข้อมูล สามารถวิเคราะห์ได้ว่า บริษัทที่มีโครงสร้างเงินทุนที่มีระดับหนี้สินในสัดส่วนค่อนข้างมากน่าจะมีการเปิดเผยข้อมูลในระดับสูงกว่าบริษัทที่มีสัดส่วนหนี้สินต่ำกว่า เพราะบริษัทจะต้องเปิดเผยข้อมูลเพื่อเป็นการให้ความเชื่อมั่นกับเจ้าหนี้หรือผู้ให้กู้ในด้านสภาพคล่องความสามารถในการแข่งขัน ความน่าเชื่อถือเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้นในการศึกษารั้งนี้ผู้ศึกษาจึงตั้งสมมติฐานว่า

H_2 : โครงสร้างเงินทุนมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในรายงานประจำปี

3. **อายุการดำเนินงาน** จากการศึกษาของ อลิสรา ผลาวรรณ (2547) พบว่า อายุมีความสัมพันธ์ในเชิงลบต่อระดับการเปิดเผยข้อมูล คือบริษัทที่เพิ่งเข้ามาดำเนินธุรกิจในลักษณะของบริษัทมหาชนหรือมีอายุการดำเนินงานน้อยจะมีการเปิดเผยข้อมูลในระดับที่สูงกว่าบริษัทที่ประกอบธุรกิจในตลาดหลักทรัพย์มาเป็นเวลานาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบริษัทที่มีอายุการดำเนินงานมายาวนานจะมีความอนุรักษ์นิยม (Conservative) คือมีความระมัดระวังในการเปิดเผยข้อมูลอื่นๆ ที่นอกเหนือจากข้อกำหนดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมาก เนื่องจากเกรงว่าการเปิดเผยข้อมูลอื่นนอกเหนือจากสิ่งที่กำหนดจะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันหรือการดำเนินงานของบริษัท เพื่อเปรียบเทียบกับบริษัทที่เพิ่งเข้ามาดำเนินธุรกิจลักษณะบริษัทจดทะเบียนและต้องการดึงดูดความสนใจของนักลงทุนให้เข้ามาลงทุนในบริษัทเพื่อสร้างฐานะเงินทุนให้มีความมั่นคงมากขึ้น ต่างจากบริษัทที่มีอายุการดำเนินงานที่ยาวนานมักมีชื่อเสียงด้านประสิทธิภาพที่น่าเชื่อถือและได้รับความสนใจจากนักลงทุนอยู่แล้ว จึงตั้งสมมติฐานว่า

H_3 : อายุการดำเนินงานมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในรายงานประจำปี

4. ผลการดำเนินงานทางการเงิน ได้แก่

4.1 อัตราส่วนกำไรสุทธิ จากการศึกษาของ Hossain et al. (2006) และ Yusoff and Lehman (2006) พบว่าอัตราส่วนกำไรสุทธิมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม แสดงให้เห็นว่าบริษัทที่มีผลกำไรมากจะมีการเปิดเผยข้อมูลมากกว่าบริษัทที่มีผลกำไรน้อยกว่า อาจเนื่องมาจากภาพลักษณ์ที่ส่งเสริมซึ่งกันและกันทั้งผลการดำเนินงานที่ดีและยังมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม จึงได้ตั้งสมมติฐานว่า

H_4 : อัตราส่วนกำไรสุทธิมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในรายงานประจำปี

4.2 อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวม จากการศึกษาของ อลิสร่า ผลาวรรณ (2547), Hossain et al. (2006) และ Clarkson et al. (2006) พบว่าไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างความสามารถในการทำกำไรกับการเปิดเผยข้อมูล แต่ผลการศึกษาของ Yusoff and Lehman (2006) พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ดังนั้นบริษัทที่สามารถทำกำไรได้สูงกว่าก็น่าจะมีระดับการเปิดเผยข้อมูลที่สูงกว่า จึงตั้งสมมติฐานว่า

H_5 : อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในรายงานประจำปี

4.3 อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อหุ้น จากการศึกษาของ Yusoff and Lehman (2006) พบว่าไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างความสามารถในการทำกำไรกับการเปิดเผยข้อมูล แต่เนื่องจากเป็นอีกหนึ่งอัตราส่วนที่แสดงความสามารถในการทำกำไรและคาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม หากการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในอดีตจะส่งผลดีต่อผลตอบแทนในปัจจุบันได้ จึงตั้งสมมติฐานว่า

H_6 : อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อหุ้นมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในรายงานประจำปี

5. การถือหุ้นโดยชาวต่างชาติ จากการศึกษาของ อลิสร่า ผลาวรรณ (2547) พบว่าการถือหุ้นโดยชาวต่างชาติ มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม แสดงให้เห็นว่าถึงบริษัทจะมีการขยายการลงทุนโดยเปิดโอกาสให้นักลงทุนชาวต่างชาติเข้ามาถือหุ้นของกิจการ แต่กิจการก็ยังไม่ให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของกิจการแก่ผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติ จึงตั้งสมมติฐานว่า

H_7 : สัดส่วนการถือหุ้นโดยชาวต่างชาติ มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในรายงานประจำปี

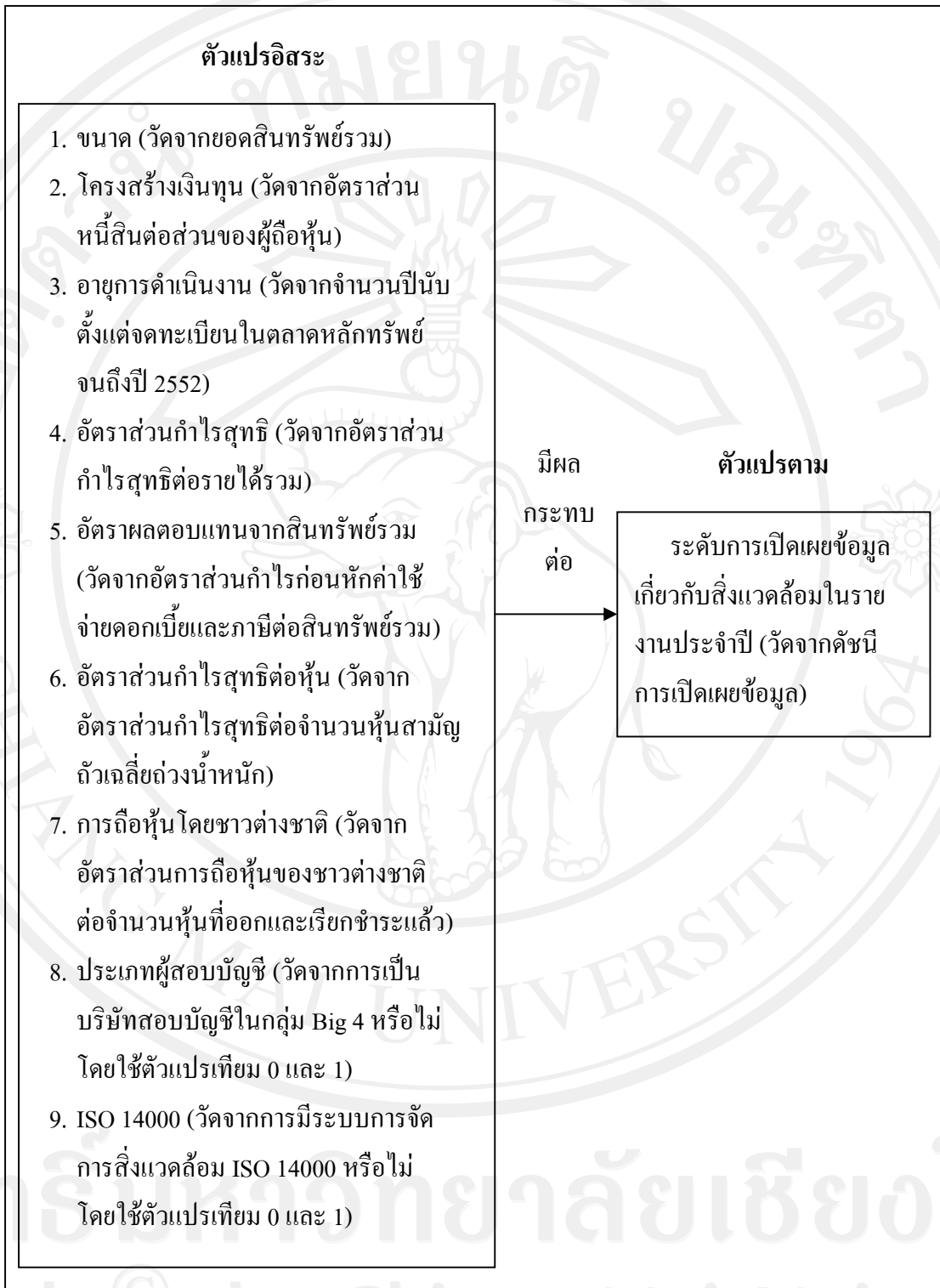
6. ประเภทผู้สอบบัญชี จากการศึกษาของ อลิสรา ผลาวรรณ (2547) พบว่าการใช้บริษัทสอบบัญชีขนาดใหญ่กว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เนื่องจากบริษัทที่มีขนาดใหญ่กว่ามักถูกคาดหวังมากกับระดับการเปิดเผยข้อมูลที่มีคุณภาพสูงกว่า บริษัทขนาดเล็ก และต้องเผชิญกับความเสี่ยงต่อการขาดทุนจากการถูกฟ้องร้อง หากบริษัทมีความสัมพันธ์กับบริษัทลูกค้าที่เปิดเผยข้อมูลไม่ครบถ้วน ดังนั้นบริษัทจึงพยายามใช้อำนาจหน้าที่ในการผลักดันให้บริษัทลูกค้ามีการเปิดเผยข้อมูลในระดับที่สูงขึ้นในรายงานประจำปี จึงตั้งสมมติฐานว่า

H_6 : ประเภทผู้สอบบัญชี มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในรายงานประจำปี

7. ISO 14000 จากการศึกษาของ Yusoff and Lehman (2006) พบว่าการมีระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14000 มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เนื่องจากเป็นระบบมาตรฐานการจัดการที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมโดยตรง ซึ่งนอกจากจะช่วยให้การจัดการสิ่งแวดล้อมมีระบบยิ่งขึ้นเป็นที่ยอมรับโดยสากลแล้ว ยังเพิ่มโอกาสและศักยภาพในการแข่งขันทางการตลาดอีกด้วย จึงน่าจะเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม จึงตั้งสมมติฐานว่า

H_7 : บริษัทที่มีระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14000 มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในรายงานประจำปี

ทั้งนี้สามารถสรุปแนวคิดในการศึกษาคุณลักษณะของกิจการที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้ตามภาพที่ 3.1

ภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา